

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 2/2006 vp

Hallituksen esitys laiksi terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Puolustusvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 22 päivänä marraskuuta 2005 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 200/2006 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi puolustusvaliokuntaan samalla määrännyt, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava asiasta lausunto puolustusvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Minnamaria Nurminen, puolustusministeriö
- hallitusneuvos Pekka Järvinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- apulaisosastopäällikkö, lääkintäeversti Heikki Laapio, Pääesikunta

- sosiaali- ja terveystoimen päällikkö Tuula Taskula, Suomen Kuntaliitto
- kirurgian toimialajohtaja, professori Reijo Haapiainen, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- johtava ylilääkäri Tuija Kumpulainen, Kirkkonummen kunta
- johtava ylilääkäri Anne Kajander, Kouvolan—Valkealan kansanterveystyön kuntayhtymä
- sopimustoimitsija Teija Wikman, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- varatoiminnanjohtaja Anja Eerola, Suomen Hammaslääkäriliitto
- edunvalvontajohtaja Markku Kojo, Suomen Lääkäriliitto ry.

Lisäksi Kainuun maakunta -kuntayhtymän sosiaali- ja terveystoimi on antanut kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annettua lakia. Esityksen mukaan puolustusvoimat ei enää järjestäisi erikoissairaanhoidon palveluja omissa sairaaloissa vaan ne hankittaisiin puolustusvoimien ulkopuolisilta palvelujen tuottajilta. Puolustusvoimat järjestäisi itse va-

rusmiesten perusterveydenhuollon ja työterveyshuoltoon kuuluvan palveluskelpoisuuden arvioinnin. Perustason terveydenhuollon järjestelyistä vastaisivat Sotilaslääketieteen keskus ja varuskuntien terveysasemat.

Kansanterveyslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että puolustusvoimien olisi suoritettava

terveyskeskukselle sotilasviranomaisen pyynnöstä kutsunanalaisille terveyskeskuksissa järjestetyistä ennakkoterveystarkastuksista palvelun tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten suuruinen korvaus. Lisäksi kansanterveyslakiin ja erikoissairaanhoidolakiin otettaisiin erilliset säännökset siitä, että kunnat ja kuntayhtymät voisivat tehdä puolustusvoimien kanssa sopimuksia puolustusvoimien terveydenhuoltovastuulle kuuluvien henkilöiden hoitamisesta. Ellei korvauksesta olisi erikseen sovittu, se määräy-

tyisi palvelun tuottamisesta aiheutuneiden todellisten kustannusten mukaan.

Lait olivat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006. Kansanterveyslain muuttamisesta annetun lain 25 §:n 1 momentti on tarkoitettu kuitenkin tulemaan voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2008. Kutsunanalaisien ennakkoterveystarkastuksista suoritettaisiin korvaus vasta 1 päivänä tammikuuta 2008 tai sen jälkeen.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esiteksen mukaan puolustusvoimien vastuu terveydenhuollon järjestämisestä asevelvollisille, vapaaehtoisessa asepalveluksessa oleville sekä sotilasvirkaan koulutettaville opiskelijoille säilyy nykyisellään. Perusterveydenhuollon palvelut tuotettaisiin edelleen pääsääntöisesti varuskunnissa puolustusvoimien omana toimintana. Puolustusvoimat luopuu itse tuotetusta erikoissairaanhoidosta ja hankkii tarvittavat erikoissairaanhoidon palvelut yleisen terveydenhuollon organisaatioilta. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta pitää tärkeänä, että puolustusvoimat ja erityisesti Sotilaslääketieteen keskus pyrkivät turvaamaan sotilaslääketieteellisen osaamisen säilymisen ja kehittämisen yhteistyössä julkisen terveydenhuollon toimijoiden kanssa. Asepalvelukseen liittyvän erityisen fyysisen ja psyykkisen rasituksen aiheuttamien terveysriskien arviointi ja palvelusturvallisuuden säilyttäminen korostavat yhteistyön ja osaamisen merkitystä.

Ehdotetun kansanterveyslain 24 §:n ja erikoissairaanhoidolain 15 §:n perusteella kunnat ja kuntayhtymät voivat tehdä sopimuksia puolustusvoimien terveydenhuoltovastuulle kuuluvien henkilöiden hoitamisesta. Sopimusten mukaiset tutkimukset ja hoidot voitaisiin antaa eri perusteiden ja nopeammin kuin jäsenkuntien asukkaille. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 1/2006 vp) todennut, että puolustusvoimien terveydenhuoltovastuulle voimassa olevan lain mukaan kuuluvien henkilöiden palveluskelpoi-

suuden turvaaminen on hyväksyttävä peruste erityiskohtelua merkitsevälle sääntelylle etenkin, kun otetaan huomioon palveluksen yhteys perustuslaissa säädettyyn maanpuolustusvelvollisuuteen ja palveluksen luonteesta johtuvat erityiset terveysriskit. Perustuslakivaliokunta on pitänyt lähtökohtaisesti ongelmallisena jonkin potilasryhmän asettamista terveydenhuoltopalvelujen saamisen nopeuden osalta etusijalle muihin potilaisiin verrattuna, mutta ongelmaa lieventävänä sitä, että sopimusten tekeminen on kunnille ja kuntayhtymille vapaaehtoista. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen siitä, että kansanterveyslakia ja erikoissairaanhoidolakia on syytä täsmentää sen turvaamiseksi, ettei sopimusten mukaisten palvelujen antamisella vaaranneta kuntien ja kuntayhtymien lakisääteisten tehtävien hoitamista. Tällaisia ovat muun muassa kansanterveyslaissa ja erikoissairaanhoidolaissa säädetty oikeus tutkimukseen ja hoitoon pääsystä määräjassa.

Kutsunanalaisien ennakkoterveystarkastuksista ei ole suoritettu korvauksia kunnille ja kuntayhtymille. Kansanterveyslain muutosten voimaantulosäännöksen mukaan palvelujen tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen korvaus maksettaisiin vuoden 2008 alusta lukien. Terveystieteiden valiokunnan osallistumisesta kutsuntarkastuksiin ei ehdoteta maksettavaksi korvausta kunnille ja kuntayhtymille. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kutsuntoihin osal-

listuminen merkitsee kausiluonteisesti huomattavaa rasitusta sellaisten pienten kuntien terveyskeskuksille, joiden alueella on suuri varuskunta. Valiokunta esittää, että puolustusvaliokunta harkitsee mahdollisuuksia korvausten aikaistamiseen ja ulottamiseen myös terveyskeskuslääkäreiden kutsuntatilaisuuksiin osallistumisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Lausunto

Lausuntonaan sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää

että puolustusvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 21 päivänä helmikuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Valto Koski /sd
vpj. Eero Akaan-Penttilä /kok
jäs. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Anne Holmlund /kok
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löfv /r
Aila Paloniemi /kesk

Leena Rauhala /kd
Juha Rehula /kesk
Arto Seppälä /sd
Osmo Soininvaara /vihr
Tapani Tölli /kesk
Raija Vahasalo /kok
Erkki Virtanen /vas
Tuula Väätäinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.